RESEARCH LETTER

The usage pattern of Anti-inflammatory drugs-steroidal and non-steroidal- in patients referred to 13 Aban pharmacy in Sari

Shahram Ala, Roja Hadian

Faculty of Pharmacy, Bihavioral Sciences Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received 12 September, 2009 ; Accepted 18 November, 2009)

Abstract

In the present study, the usage pattern of Anti-inflammatory drugs-steroidal and non-steroidal- in patients referred to 13 Aban Pharmacy in Sari was evaluated. The results show a high rate of anti-inflammatory drug prescriptions, mainly by general practitioners with ibuprofen, diclofenac and mefenamic acid being the most widely used NSAIDs and prednisolone, dexamethasone and betamethasone being the most prescribed corticosteroids respectively. Training physicians regarding the rational use of anti-inflammatory drug prescriptions may be effective in modifying the usage pattern of these drugs and avoiding the risks associated with their heavy usage.

Key words: Anti-inflammatory, steroidal, non-steroidal, usage pattern

J Mazand Univ Med Sci 2009; 19(72): 82-84 (Persian).

Archive of SID

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-09]

www.SID.ir

نامه تحقیقی

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره نوزدهم شماره ۷۲ مهر و آبان سال ۱۳۸۸ (۸۴-۸۲)

بررسی الگوی تجویز داروهای ضدالتهاب استروئیدی و غیر استروئیدی در بیماران مراجعه کننده به داروخانه ۱۳ آبان شهرستان ساری سال ۸۷

شهرام علا [۱] رجا هادیان [۲]

هدف از این مطالعه، بررسی الگوی تجویز سالانه داروهای ضدالتهاب (کورتیکوستروئیدی و غیر استروئیدی) توسط پزشکان جهت ارائه راهکارهایی در راستای کاهش تجویز غیرمنطقی این داروها و کاهش عوارض جانبی ناشی از مصرف بی‌رویه آنها می‌باشد.

علت انتخاب این دو دسته دارویی، پرمصرف بودن آنها و وسعت جمعیت هدف مصرف کننده این داروها هم از لحاظ تعداد و هم از نظر محدوده سنی وعلت انتخاب داروخانه ۱۳ آبان مرجع بودن این داروخانه در سطح شهرستان و استان و حجم بیشتر نسخ ارجاعی به آن در مقایسه با سایر داروخانه‌های سطح شهر و در نتیجه امکان بررسی نسخ در سطح وسیعتر بوده است.

اطلاعات مربوط به نسخ از تاریخ ۸۷/۱/۱ الی ۸۷/۱۲/۳۰ با استفاده از نرم افزار داروساز دکتر وکیل از بانک اطلاعاتی داروخانه استخراج شد. تعداد نسخ حاوی داروی ضد التهاب غیراستروئیدی (NSAID) و گلوکوکورتیکوئیدها، تعداد کل داروهای تجویز شده از هر دسته به تفکیک فصول مختلف سال، میانگین تجویز اقلام دارویی هر دسته در نسخ بررسی شد و همچنین پر مصرف ترین داروهای هر دسته به تفکیک اشکال داروئی، میانگین میزان تجویز آنها در نسخ و بیشترین پزشکان تجویزکننده این داروها مشخص شدند. تعداد کل نسخ مورد بررسی ۸۶۶۶۸ نسخه بوده است.

جهت آنالیز آماری داده‌ها از نرم‌افزار Excel 2007 و SPSS 15 و از آزمون‌های آماری t-Test و X^2 استفاده شد و مقادیر $p < ۰/۰۵$ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

میزان کل فروش NSAIDها در سال ۸۷، ۴۸۴۷۰۵ عدد بوده است. میانگین تعداد NSAIDهای تجویز شده در نسخ ۲۰/۳۳ عدد در هر نسخه و بیشترین میزان تجویز مربوط به پزشکان عمومی می‌باشد. تعداد نسخ حاوی NSAIDها ۲۳۸۳۱ نسخه بوده که ۲۷/۴۹ درصد کل نسخ می‌باشد که در مقایسه با مطالعه قبلی انجام شده در ساری در فاصله سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۷۸ رشد اندکی را نشان می‌دهد ولی این تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار نمی‌باشد($p < ۰/۰۱$)(۱).

در بین NSAIDها ایبوپروفن (۲۶/۵۷ درصد)، دیکلوفناک (۲۱/۸۰ درصد) و مفنامیک اسید (۱۳/۴۰ درصد) به ترتیب بیشترین میزان تجویز را داشته‌اند. ولی در مطالعه قبلی پرمصرف‌ترین NSAIDها به ترتیب دیکلوفناک و پیروکسیکام بوده ایبوپروفن و مفنامیک اسید در رده‌های بعدی قرار داشتند(۱). این مطلب نشان‌دهنده تغییر در روند تجویز داروهای NSAID در شهر ساری درطی این فاصله زمانی می‌باشد. در مطالعات انجام شده در ایالات متحده آمریکا، فرانسه، ایتالیا و فنلاند نیز ایبوپروفن پرمصرف‌ترین داروی NSAID بوده است(۵-۲).

مولف مسئول: رجا هادیان- ساری: میدان معلم، داروخانه شبانه روزی سیزده آبان E-mail: hadian.r@gmail.com

۱. گروه داروسازی بالینی، دانشکده داروسازی، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران

۲. داروخانه سیزده آبان، دانشگاه علوم پزشکی مازندران

تاریخ دریافت: ۸۸/۶/۲۱ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۸۸/۷/۱۸ تاریخ تصویب: ۸۸/۸/۲۷

Archive of SID
www.SID.ir
[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-09]

در بین اشکال دارویی مختلف NSAIDها، قرص پرمصرف ترین شکل دارویی میباشد که ۵۵/۰۳ درصد از کل تعداد NSAIDهای تجویز شده را به خود اختصاص داده است.

میزان کل فروش گلوکوکورتیکوئیدها درسال ۸۷ ، ۱۵۶۲۳۵ عدد بوده است. میانگین میزان تجویز آنها ۱۰/۸۶ عدد در هر نسخه و بیشترین میزان تجویز مربوط به پزشکان عمومی بوده است.گلوکوکورتیکوئیدها جمعاً در ۱۷۶۶۰ نسخه یعنی در۲۰/۳۷ درصد نسخ تجویز شده‌اند که در مقایسه با آمار مربوط به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و همچنین نتایج مربوط به مطالعه انجام شده در شهر تبریز در سال ۱۳۸۱ اختلاف قابل ملاحظه‌ای را نشان نمی‌دهد ($p<۰/۰۰۵$) (۷-۶).

پردنیزولون (۷۲/۹۳ درصد)، دگزامتازون (۱۱/۹۸ درصد) و بتامتازون(۷/۳۱ درصد) به ترتیب پرمصرف‌ترین گلوکوکورتیکوئیدها بوده‌اند ولی در مطالعه انجام شده در تبریز برعکس، بیشترین گلوکوکورتیکوئید تجویز شده بتامتازون و کمترین پردنیزولون می‌باشد(۶) که نشانگر تفاوت الگوی تجویز گلوکوکورتیکوئیدها در این دو منطقه کشور می‌باشد.

درکشور انگلستان نیز پرمصرف‌ترین گلوکوکورتیکوئید پردنیزولون بوده است(۸).

مقایسه میزان مصرف NSAIDها و گلوکوکورتیکوئیدها در فصول مختلف سال تفاوت معنی‌داری را برای هر دو دسته داروئی نشان می‌دهد($p<۰/۰۰۳$). میزان تجویز هر دو دسته داروئی در فصل تابستان نسبت به فصل بهار کاهش مختصری داشته در فصل پاییز و زمستان افزایش قابل ملاحظه‌ای می‌یابد که طبیعتاً ناشی از اثر دمای هوا بر میزان بروز بیماری‌های التهابی حاد می‌باشد.

در مجموع نتایج این مطالعه نشانگر بالا بودن میزان مصرف داروهای ضد التهاب در این منطقه می‌باشد که صرف نظر از شرایط اقلیمی که منجر به بالا بودن میزان بروز آلرژی نسبت به برخی مناطق دیگر می‌شود، به نظر می‌رسد بخشی از این امر به علت الگوی نادرست تجویز داروهای ضد التهاب توسط پزشکان به ویژه پزشکان عمومی می‌باشد.تصور می‌شود برگزاری دوره‌های آموزشی تجویز منطقی داروهای ضد التهاب برای پزشکان می‌تواند در کاهش تجویز بی‌رویه این دسته داروها مؤثر باشد.

References

1. Ebrahimzadeh M A, Gholami Kh, Gaharanjik U,Javadian S.M.Evaluation of drug interactions of Non-steroidal Anti-inflammatory drugs (NSAIDs)in Sari insured prescriptions during 1999-2001. J Iran Uni Med Sci 2003; 36(1): 489-496 (Persian).
2. El-Serag HB, MPH, Graham DY, Richardson P, Inadomi JM. Prevention of Complicated Ulcer Disease among Chronic Users of Nonsteroidal Anti-inflammatory Drugs. Arch Intern Med 2002; 162: 2105-2110.
3. Maison P, Guillemot D, Vauzelle-Kervroëdan F, Balkau B, Sermet C, Thibult N, et al. Trends in aspirin, paracetamol and non-steroidal anti-inflammatory drug use in children between 1981 and 1992 in France. Eur J Clin Pharmacol 1998; 54: 659-664.
4. Motola G, Russo F, Mazzeo F, Rinaldi B, Capuano A, Rossi F, et al. Over-the-Counter Oral Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs: A Pharmacoepidemiologic Study in Southern Italy. Advances In Therapy 2001; 18(5): 216-222.
5. Helin-Salmivaara A, Klaukka T, Huupponen R. Heavy users of non-steroidal anti-inflammatory drugs: a nationwide prescription

Archive of SID
[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-09]

www.SID.ir

database study in Finland. Eur J Clin Pharmacol 2003; 59: 477-482.

6. Khadiv S. Evaluation of pattern of prescription of Glucocorticoid drugs in Tabriz in the year 1381. Doctoral Thesis. Faculty of Pharmacy. Tabriz Uni Med Sci.

7. Available from: http:// www.behdasht.gov.ir. Accessed September 1, 2009.

8. Van Staa T.P, Leufkens H.G.M, Abenhaim L, Begaud B, Zhang B, Cooper C. Use of oral corticosteroids in the United Kingdom. Q J Med 2000; 93: 105-111.

Archive of SID

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-09]

www.SID.ir